

MUUSIKATERAAPIA VÕIMALUSI AUTISMISPEKTRI HÄIREGA INIMESE TOIMETULEKU TOETAMISEL

Alice Pehk, PhD

muusikaterapeut, BMGIM-terapeut, koolitaja

Muusikateraapia keskuse juht

Eesti Muusikateraapia Ühingu esimees

Tartu, 23.10.2014

Muusikaline kommunikatsioon on inimesele loomuomane

Preverbaalsel perioodil „töötavad“ imik ja ema
intuitiivselt „välja“ omavahelise

**suhtlemiskeele, mis põhineb vokaalsele
meloodilisele eneseväljendusele**

Imik mõistab öeldut
vokaalse intensiivsuse ja kõnemeloodia järgi enne,
kui hakkab mõistma sõnade tähendust
(Põhineb suuresti ka
prenataalsel perioodil õpitule-kogetule)

Kõnemuusika

- Tonaalsed komponendid:
meloodia, helikõrgus, tämber, harmoonia
- Ajalised komponendid:
**meetrum, tempo, rütm,
ajaline struktureeritus**

Muusika loob kommunikatiivse sideme

Vitaalafektid – afektiivne häälestamine (*affective tuning*, D. Stern, 1985, 1989)

Ema liigub oma häälega instinktiivselt lapse lalinale kaasa, imiteerides lapse väljendusi ning andes sellega teada oma samal lainel olekust ja mõistmisest. Tekib omalaadne sümbioos.

Häälestamine võib nii õnnestuda kui ebaõnnestuda

Muusikateraapia produtseerib õnnestunud häälestamist

Muusika ja muusikaliste tegevuste olulisus autistlikule inimesele

(Alvin, 1999; Warwick 1995; Wigram & Nygaard Pedersen, 2002 jt)

- Muusikaline kommunikatsioon on loomulik ja kontaktiks motiveeriv
- Muusika stimuleerib erinevaid ajupiirkondi, suurendades aju plastilisust ning toetades seega uute seoste loomist ajus
- Muusikalised tegevused vähendavad ärevust ning aitavad kaasa turvalise kontakti loomisele

Muusika ja muusikaliste tegevuste olulisus autistlikule inimesele

(Alvin, 1999; Warwick 1995; Wigram & Nygaard Pedersen, 2002 jt)

- Muusikalised tegevused toetavad eneseteadvuse ja kontrollitunde kasvamist ning üldist toimetulekut
- Muusika puudutab sügavuti, võimaldades kogeda, stimuleerida ja mõista erinevaid emotsioone

Nordoff-Robbins'i meetod

- Meetodi alusepanijad Paul Nordoff ja Clive Robbins
- Kandevee idee: **Igaüks saab vastata muusikale!**
- Musitseerimisel põhinev individuaalne või rühmateraapia
- Tavaliselt 2 muusikaterapeuti
- Teraapia printsiip: **Terapeut järgneb kliendi initsiatiivile, andes muusikalist positiivset tagasisidet ja peegeldades kliendi eneseväljendust**

Nordoff-Robbins'i meetod

Peamised eesmärgid:

- kontakti loomine ja arendamine
- kliendi tegevusvaldkonna laiendamine, uute reageerimisviiside ja oskuste lisamine
- keelefunktsioonide stimuleerimine

Muusikalised sekkumised:

- **Unikaalsed improvisatsioonilised kooslused**, millele antud klient reageerib, milles klient saab ennast ära tunda: klaver + vokaal
- Edasiviivad/ebastabiilsed harmooniad klaveriimprovisatsioonis
- Pausid: puhkamiseks kliendile või edasiviiv paus (tingimuslikkus) laulu või mängu sees

Muusikateraapia töös autistlike inimestega on andnud häid tulemusi :

- Sotsiaalsete oskuste õppimisel ja arendamisel
- Tähelepanu- ja keskendumisvõime arendamisel
- Kognitiivsete funktsioonide arendamisel
- Sundkäitumise vähendamisel
- Uute situatsioonidega kohanemisel
- Eneseväljenduse toetamisel
- Minatunnetuse arendamisel
- Käitumise parandamisel
- Kuulmistaju parandamisel
- Verbaalsete oskuste arendamisel
- Sensomotoorse tunnetuse parandamisel

(Gold, Wigram, Elephant, 2010; Boso et al, 2007; Kern, Wolery, Aldridge, 2007; Kaplan & Steele, 2005 jt)

Cochrane Reviews: tunnustatud kui rahvusvaheline kõrgeim standard tõendus põhises tervishoius EFEKTIIVNE TÕENDUSPÕHINE SEKKUMINE MUUSIKATERAAPIAS

- **Depressioon** (Maratos, Gold, Wang, Crawford, 2009)
- **Skisofreenia ja skisofreenialaadsed häired**
(Mössler, Chen, Haldal, Gold, 2011)
- **Autismispektri häired** (Gold, Wigram, Elephant, 2010)
- **Aktiivsus- ja tähelepanuhäire (ADHD)**
(Liu, An, You, Teng, Liu, 2012)
- **Ajukahjustus** (*Acquired Brain Injury*)
(Bradt, Magee, Dileo, Wheeler, McGilloway, 2010)
- **Dementsus** (Vink, Bruinsma, Scholten, 2011)
- **Surijate leevendushoid** (Bradt, Dileo, 2011)

Muusikateraapia on tõendus põhine sekkumismeetod autismispektri häirete puhul

- Cochrane Reviews:
Uurimus: Gold, Wigram, Elefant, 2010
Muusikateraapia autismispektri häire puhul
(*Music therapy for autistic spectrum disorder*)

Peamine tulemus:

**Muusikateraapia on efektiivsem võrreldes
placebo-kontrollgrupiga verbaalses ja
viipelises kommunikatsioonis**

Suhtekvaliteedi hindamise instrument

Schumacher & Calvet-Kruppa, 1999, 2001, 2005

- välja töötatud arengupsühholoogi Claudine Calvet' ja muusikaterapeudi Karin Schumacheri poolt
- võimaldab hinnata **kontakti intensiivsuse muutust** muusikateraapia protsessi vältel
- põhineb varajasel ema-lapse interaktsioonil (Burner, 1983, Papousek, 1995, tsit. Graham, 2004) ning Brazeltoni (1973, 1990), Sterni (2000) ja Sroufe'i (1996) teooriatel

A. S. Mølleri kontakti ja kommunikatsiooni loomise ja jälgimise raamistik:

5 kontakti astet:

1. Mina tunnen kontakti meie vahel

Eesmärk: Teatada endast/välismaailmast kliendile, anda kliendile võimalus tahta/julgeda

2. Mina kuulen ja näen kontakti

Eesmärk: Arendada kliendi eneseteadlikkust

3. Mina kontrollin kontakti

Eesmärk: Kasvatada kliendi teadlikkust suhtlemises, motiveerida klienti kogema kontrolli

4. Meie kontakt muutub dialoogiks

Eesmärk: Luua kahe inimese vahel kontakt nii, et klient kogeks dialoogi osaliseks saamist

5. Kontakt läbi vaba ja improviseeritud muusika

Eesmärk: Toetada ja pikendada kliendi kogemust jätkuvast suhtlusest

Muusikateraapia rakendamine töös autistlike inimestega Eestis:

- Muusikateraapia keskus
 - Päevakeskus Käo
 - Astangu Kutserehabilitatsioonikeskus
 - Heleni Kool
 - Tartu Maarja Tugikeskus
- jt

Oluline on lapsevanemate ja hooldajate toetamine

- Teadmised autismispektri häiretest
- Kuidas efektiivselt autistlikku inimest toetada ja arendada (sh mitte ülehoolitseda)
- **Kuidas ennast toetada**

Muusikateraapia keskuses käivitumas Integreeritud Muusikateraapia Programm Autismispektri häirega lastele (IMPA[®]):

- **kliiniline muusikateraapia**
- **kodune „muusikateraapia“**
(sh muusikateraapia võtete õpetamine vanematele, muusikaterapeudi koduvisiidid)
- **vanemate tugigrupid**
- vanemate individuaalteraapia (vajadusel)
- pereteraapia (vajadusel)

Tänan!

Alice Pehk

Muusikateraapia keskus

alice.pehk@muusikateraapiakeskus.ee

www.muusikateraapiakeskus.ee

